

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR ZA SISTEMSKA TVEGANJA

PRIPOROČILO EVROPSKEGA ODBORA ZA SISTEMSKA TVEGANJA

z dne 22. decembra 2011

o financiranju kreditnih institucij v ameriških dolarjih

(ESRB/2011/2)

(2012/C 72/01)

SPLOŠNI ODBOR EVROPSKEGA ODBORA ZA SISTEMSKA TVEGANJA JE –

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1092/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o makrobonitetnem nadzoru nad finančnim sistemom Evropske unije in ustanovitvi Evropskega odbora za sistemska tveganja⁽¹⁾ ter zlasti člena 3(2)(b), (d) in (f) in členov 16 do 18 Uredbe,

ob upoštevanju Sklepa ESRB/2011/1 Evropskega odbora za sistemska tveganja z dne 20. januarja 2011 o sprejetju Poslovnika Evropskega odbora za sistemska tveganja⁽²⁾ ter zlasti člena 15(3)(e) in členov 18 do 20 Sklepa,

ob upoštevanju stališč zadevnih zainteresiranih strani iz zasebnega sektorja,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Ameriški dolar je pomembna valuta za financiranje kreditnih institucij iz Unije, ki pridobijo večino financiranja v ameriških dolarjih na medbančnih trgih.
- (2) Med sredstvi in obveznostmi kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih obstaja veliko zapadlostno neskladje, in sicer se za financiranje dolgoročnejsih dejavnosti in sredstev uporabljajo kratkoročni viri z medbančnih trgov;

poleg tega so nekatere nasprotne stranke volatilne. Kombinacija zapadlostnega neskladja in volatilnih vlagateljev je ključna vrsta ranljivosti.

- (3) Na trgih financiranja v ameriških dolarjih so od junija 2011 prisotni stalni pritiski, ki sledijo velikim pritiskom v letu 2008, zaradi katerih so centralne banke uvedle linije za valutne zamenjave, s katerimi so zagotovile dostop do ameriških dolarjev. Ti pritiski povzročajo ključna neposredna potencialna sistemska tveganja: zlasti kratkoročno za likvidnost bank ter srednjeročno za realno gospodarstvo, če kreditne institucije iz Unije zmanjšajo obseg dajanja posojil v ameriških dolarjih, in za solventnost teh kreditnih institucij, če se razdolževanje izpelje po zelo nizkih cenah.
- (4) Kreditne institucije, centralne banke in nadzorni organi so v zadnjih letih izvedli ukrepe za zmanjšanje splošnega tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja; nekateri od teh ukrepov so prispevali k temu, da se je pri kreditnih institucijah iz Unije izboljšalo stanje financiranja in likvidnosti v ameriških dolarjih. Da pa bi preprečili ponovitev napetosti na trgih financiranja v ameriških dolarjih, je potreben bolj strukturiran pristop.
- (5) Mikrobonitetna orodja bi bilo treba okrepiti z makrobonitetnim namenom izognitve stopnjam napetosti pri financiranju kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih, do katerih je prišlo ob nedavnih finančnih krizah.
- (6) Manjkajoči podatki na ravni Unije omejujejo možnost, da bi analizirali možen vpliv tveganj financiranja v ameriških dolarjih; zato je treba izboljšati kakovost podatkov.

⁽¹⁾ UL L 331, 15.12.2010, str. 1.

⁽²⁾ UL C 58, 24.2.2011, str. 4.

- (7) Pozorno spremljanje na ravni bančnega sektorja in posameznih podjetij bi pristojnim organom pomagalo, da bi boljše razumeli gibanje tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja v ameriških dolarjih; pomagalo bi jim tudi pri spodbujanju bank, da izvedejo potrebne predhodne ukrepe, s katerimi bi omejile čezmerne izpostavljenosti in odpravile pomanjkljivosti pri upravljanju s tveganji. Priporočeni ukrepi na teh področjih so skladni s priporočilom F Evropskega odbora za sistemska tveganja z dne 21. septembra 2011 o dajanju posojil v tujih valutah ⁽¹⁾.
- (8) Eden od instrumentov za zmanjšanje tveganj financiranja v ameriških dolarjih so načrti financiranja v izrednih razmerah, s katerimi bi se ob izrednih razmerah izognili zaostrovanju težav s financiranjem. Toda načrti za izredne razmere bi lahko povzročili nove sistemske težave, če bi v skladu z njimi kreditne institucije hkrati ravnale na podoben način.
- (9) Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) bo preveril napredek pri izvajanju tega priporočila v drugi polovici leta 2012.
- (10) (V Prilogi k temu priporočilu so analizirana znatna sistemska tveganja za finančno stabilnost v Uniji, ki izhajajo iz financiranja kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih.
- (11) To priporočilo ne posega v pooblastila centralnih bank v Uniji v zvezi z denarno politiko in naloge, zaupane ESRB.
- (12) Priporočila ESRB se objavijo potem, ko je bil o tej nameri splošnega odbora obveščen Svet in je ta imel možnost, da se odzove –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

ODDELEK 1

PRIPOROČILI

Priporočilo A – spremljanje financiranja in likvidnosti v ameriških dolarjih

Nacionalnim nadzornim organom se priporoča:

1. da v okviru spremljanja splošnega stanja financiranja in likvidnosti kreditnih institucij pozorno spremljajo tveganje financiranja in likvidnostno tveganje v ameriških dolarjih, ki ju prevzemajo kreditne institucije. Nacionalni nadzorni organi bi morali spremljati zlasti:
 - (a) zapadlostna neskladja v ameriških dolarjih;
 - (b) koncentracijo financiranja po vrstah nasprotnih strank, s poudarkom na nasprotnih strankah za kratkoročno financiranje;

⁽¹⁾ Priporočilo ESRB/2011/1 Evropskega odbora za sistemska tveganja z dne 21. septembra 2011 o dajanju posojil v tujih valutah (UL C 342, 22.11.2011, str. 1).

(c) uporabo dolarskih valutnih zamenjav (vključno z valutnimi obrestnimi zamenjavami);

(d) izpostavljenosti znotraj skupine;

2. da preučijo možnost, da pred tem, ko bi izpostavljenost tveganju financiranja in likvidnostnemu tveganju v ameriških dolarjih dosegla čezmerno raven:
 - (a) spodbudijo kreditne institucije k ukrepanju za ustrezno upravljanje s tveganji, ki izhajajo iz zapadlostnih neskladij v ameriških dolarjih;
 - (b) omejijo izpostavljenosti, pri čemer pa se morajo izogniti neurejenemu reševanju obstoječih struktur financiranja.

Priporočilo B – načrti financiranja v izrednih razmerah

Nacionalnim nadzornim organom se priporoča:

1. da zagotovijo, da bodo kreditne institucije v svojih načrtih financiranja v izrednih razmerah predvidele upravljalvske ukrepe, ki bi jih uporabile ob pretresih na področju financiranja v ameriških dolarjih, in da te kreditne institucije preučijo izvedljivost teh ukrepov, če bi jih hkrati poskusila izvesti več kot ena kreditna institucija. Načrti financiranja v izrednih razmerah bi morali predvideti najmanj vire financiranja v izrednih razmerah, ki bi bili na voljo v primeru zmanjšanja ponudbe pri različnih razredih nasprotnih strank;
2. da ocenijo izvedljivost teh upravljalvskih ukrepov v načrtih financiranja v izrednih razmerah na ravni bančnega sektorja. Nacionalnim nadzornim organom se priporoča, da v primeru, če ocenijo, da bi ob hkratnem ukrepanju kreditnih institucij verjetno nastala potencialna sistemska tveganja, preučijo možnost sprejetja ukrepov za zmanjšanje teh tveganj in vpliva ukrepov kreditnih institucij na stabilnost bančnega sektorja v Uniji.

ODDELEK 2

IZVAJANJE

1. **Razlaga**
 1. V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
 - (a) „kreditna institucija“ pomeni kreditno institucijo, kakor je opredeljena v členu 4(1) Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij ⁽²⁾;
 - (b) „kreditna institucija iz Unije“ pomeni kreditno institucijo, ki je pridobila dovoljenje v državi članici v skladu z Direktivo 2006/48/ES;

⁽²⁾ UL L 177, 30.6.2006, str. 1.

- (c) „nacionalni nadzorni organ“ pomeni pristojne ali nadzorne organe, kakor so opredeljeni v členu 1(3)(f) Uredbe (EU) št. 1092/2010;
- (d) „financiranje v ameriških dolarjih“ pomeni zbiranje sredstev prek obveznosti v ameriških dolarjih.
2. Priloga je sestavni del tega priporočila. V primeru razhajanj med glavnim besedilom in prilogo prevlada glavno besedilo.

2. Merila za izvajanje

1. Za izvajanje tega priporočila se uporabljajo naslednja merila:
- (a) to priporočilo se nanaša samo na financiranje kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih.
- (b) treba se je izogibati regulativni arbitraži.
- (c) pri izvajanju je treba upoštevati načelo sorazmernosti glede na različno sistemsko pomembnost financiranja kreditnih institucij v ameriških dolarjih ter cilj in vsebino posameznega priporočila.
- (d) dodatna merila za izvajanje priporočil A in B so določena v Prilogi.
2. Naslovniki obvestijo ESRB in Svet o ukrepih, ki so jih sprejeli na podlagi tega priporočila, ali ustrezno utemeljijo svoje neukrepanje. Poročila morajo vsebovati najmanj:
- (a) informacije o vsebini in časovnem okviru sprejetih ukrepov;
- (b) oceno delovanja sprejetih ukrepov z vidika ciljev tega priporočila;
- (c) podrobno utemeljitev za vsako neukrepanje ali odmik od tega priporočila, vključno s kakršnimi koli zamudami.

3. Časovni okvir za nadaljnje ukrepanje

1. Naslovniki obvestijo ESRB in Svet o ukrepih, ki so jih sprejeli na podlagi priporočil A in B, ali ustrezno utemeljijo svoje neukrepanje do 30. junija 2012.
2. Nacionalni nadzorni organi lahko poročajo skupaj prek Evropskega bančnega organa.
3. Splošni odbor lahko podaljša rok iz odstavka 1, če je za izpolnitev enega ali več priporočil treba spremeniti zakonodajo.

4. Spremljanje in ocenjevanje

1. Sekretariat ESRB:
- (a) nudi pomoč naslovnikom, vključno z omogočanjem koordiniranega poročanja, zagotavljanjem ustreznih predlog ter, kjer je potrebno, podrobnejšim določanjem modalitet in časovnega okvira za poročanje o ukrepih;
- (b) preverja poročila naslovnikov in jim nudi pomoč, če zanjo zaprosijo, ter o poročilih prek pripravljalnega odbora obvešča splošni odbor v dveh mesecih od poteka rokov za poročanje o ukrepih.
2. Splošni odbor oceni ukrepe in utemeljitve, ki jih sporočijo naslovniki, ter, kjer je to primerno, presodi, ali to priporočilo ni bilo upoštevano in naslovniki niso ustrezno utemeljili, zakaj niso ukrepali.

V Frankfurtu na Majni, 22. decembra 2011

Predsednik ESRB
Mario DRAGHI

PRILOGA

PRIPOROČILO EVROPSKEGA ODBORA ZA SISTEMSKA TVEGANJA O FINANCIRANJU KREDITNIH INSTITUCIJ V AMERIŠKIH DOLARJIH

	<i>Stran</i>
Povzetek	2
I. Pregled financiranja kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih	2
II. Tveganja, ki izhajajo iz uporabe financiranja v ameriških dolarjih	9
III. Priporočila ESRB	13
Dodatek: Prostovoljno zbiranje podatkov o dolarskem financiranju kreditnih institucij iz Unije	20

POVZETEK

Ameriški dolar je pomembna valuta za financiranje kreditnih institucij iz Unije in predstavlja približno 15% vseh obveznosti kreditnih institucij. Skoraj vse financiranje, ki je na voljo za uporabo v Uniji, je grosistično in je večinoma zelo kratkoročno. Med sredstvi in obveznostmi kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih očitno obstaja veliko neskladje v zapadlosti, nekatere nasprotno stranke pa so volatilne. Ta kombinacija zapadlostnega neskladja in volatilnih vlagateljev je ključna vrsta ranljivosti.

Na trgih financiranja v ameriških dolarjih prihaja od junija 2011 do stalnih pritiskov. Nekatere kreditne institucije iz Unije so v zadnjem času objavile načrte za razdolževanje sredstev v ameriških dolarjih, da bi med drugim zmanjšale svojo odvisnost od dolarskega financiranja. Zaradi tega lahko nastaneta vsaj dve vrsti ključnih neposrednih in potencialno sistemskih tveganj: tveganje za solventnost kreditnih institucij iz Unije, če kreditne institucije iz Unije sredstva prodajo po zelo nizkih cenah, ter tveganje za realno gospodarstvo, če te kreditne institucije zmanjšajo obseg posojanja v ameriških dolarjih.

Po informacijah iz tržnih virov dajejo zamenjalne linije centralnih bank tržnim udeležencem občutek varnosti in s tem izboljšujejo delovanje trgov valutnih zamenjav, tudi kadar niso uporabljene. To lahko pomeni, da obstaja tveganje moralnega hazarda, ki kreditne institucije iz Unije zavira pri tem, da bi si oblikovale bolj trdno strukturo financiranja. Nekatere kreditne institucije iz različnih držav Unije tako na primer v svojih načrtih financiranja v izrednih razmerah nimajo oblikovanih posebnih ukrepov za primer šoka s strani financiranja v ameriških dolarjih oz. tujih valutah.

Namen priporočil v tem poročilu ni oblikovati politike, ki so usmerjene neposredno v blažitev sedanjih napetosti, ampak začeti proces, katerega cilj je zagotoviti, da v naslednji finančni krizi na trgih financiranja v ameriških dolarjih ne bi prišlo do podobno hudih napetosti, kot so se razvile v času finančne krize v letih 2008 in 2011.

Priporočila gredo predvsem v smeri okrepitev mikrobonitetnih orodij za makrobonitetne namene, obravnavajo pa naslednja dva sklopa ukrepov: (i) natančno spremljanje tveganj pri financiranju in likvidnostnih tveganj v ameriških dolarjih, ki so jim izpostavljene kreditne institucije iz Unije, ki se začne izvajati takoj, ter, kjer je to potrebno, omejitev teh tveganj, preden postanejo prevelika. Vzporedno s tem je treba preprečiti neurejen razpad sedanjih struktur za financiranje v ameriških dolarjih; (ii) zagotoviti je treba, da so v načrtih kreditnih institucij iz Unije za financiranje v izrednih razmerah opredeljeni ukrepi vodstva institucij za odziv na šoke s strani financiranja v ameriških dolarjih, obenem pa zmanjšati potencialna sistemska tveganja, ki bi nastala, če bi kreditne institucije sočasno sprejele ukrepe na osnovi podobnih načrtov za financiranje v izrednih razmerah.

I. PREGLED FINANCIRANJA KREDITNIH INSTITUCIJ IZ UNIJE V AMERIŠKIH DOLARJIH

I.1 Glavni dejavniki pri dostopu kreditnih institucij do financiranja v ameriških dolarjih

Po informacijah iz tržnih in regulatornih virov obstaja vrsta dejavnikov, ki vplivajo na povpraševanje po dolarskem financiranju:

- (a) Razpršitev: zlasti po krizi so kreditne institucije iz Unije poročale, da si prizadevajo razpršiti svoje vire financiranja med več valut, zapadlosti in vrst vlagateljev. Ker je ameriški dolar eden najlikvidnejših in najglobljih trgov, se v teh strategijah pojavlja kot ključni vir financiranja.
- (b) Stroški: nekatere kreditne institucije iz Unije so ameriške dolarje praviloma pridobivale kot cenejši vir financiranja za svoja nedolarska sredstva. V nekaterih primerih je bilo z vidika stroškov dolgo časa ugodneje izdajati dolžniške vrednostne papirje v ameriških dolarjih in dolarje nato zamenjati za zeleno valuto, kot pa dolg izdati neposredno v zeleni valuti na primarnih trgih.
- (c) Arbitražna: znano je, da nekatere kreditne institucije iz Unije izkoriščajo priložnost, pri kateri pridobijo kratkoročno financiranje, npr. od vzajemnih skladov denarnega trga iz ZDA, po obrestni meri pod 25 bazičnih točk, in sredstva deponirajo pri ameriški centralni banki po obrestni meri, ki trenutno znaša 25 bazičnih točk.
- (d) Poslovni model: povpraševanje je odvisno tudi od mednarodnega gospodarskega okolja in s tem od pripravljenosti kreditnih institucij, da sprejmejo tveganje, ter od njihovih potreb po posojilih v ameriških dolarjih, kar še zlasti velja za kreditne institucije, ki so dejavne v dolarskih poslih. Povpraševanje je odvisno tudi od idiosinkratičnih dejavnikov, kot je razvojna strategija posamezne kreditne institucije iz Unije.

- (e) Obstajata dva (včasih sočasna) pristopa: kreditne institucije so kot glavno gonilo svojega delovanja izpostavile bodisi (i) splošno strategijo razpršitve, po kateri pridobijo ameriške dolarje in jih nato zamenjajo v valuto, ki jo potrebujejo; ali pa (ii) strategijo izpolnjevanja potreb, po kateri ocenijo svoje potrebe po določeni valuti, nato pa skušajo dobiti financiranje za zadovoljitev teh potreb.
- (f) Ponudbeni dejavniki: nekateri ameriški vlagatelji iščejo donose v okolju nizkih obrestnih mer; nekateri poročajo, da imajo ameriški vzajemni skladi denarnega trga omejene alternative vlaganju v kreditne institucije iz Unije, saj imajo kreditne institucije iz ZDA, ki imajo pogosto širok krog imetnikov vlog, ter podjetja trenutno razmeroma veliko gotovine.

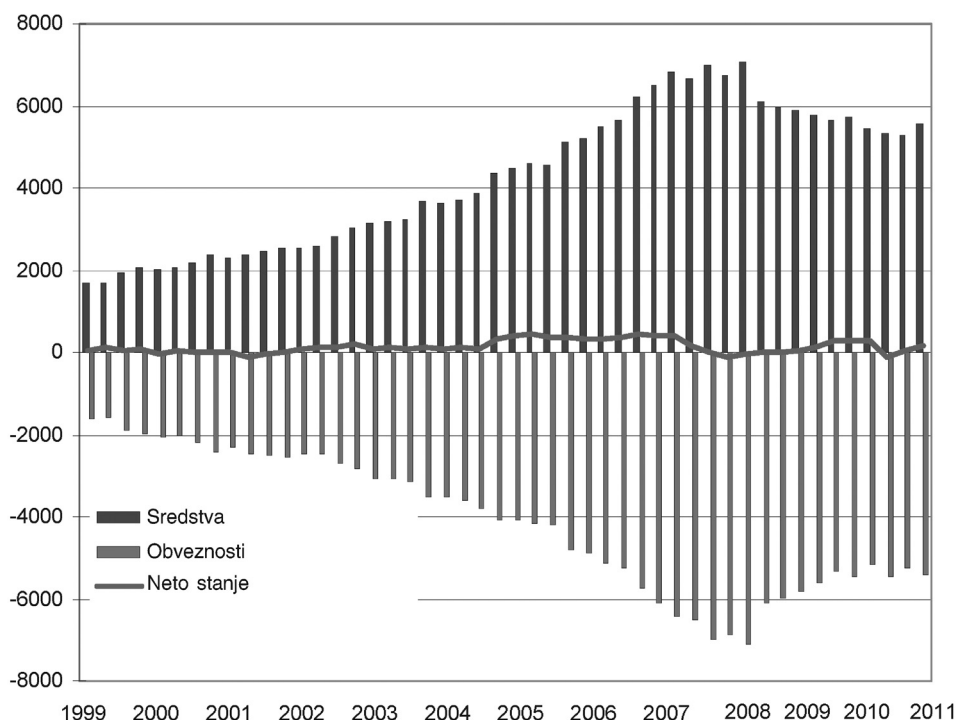
I.2 Strukturni saldo kreditnih institucij iz Unije

Na skupni ravni se je dolarska bilančna vsota kreditnih institucij iz Unije v letih pred finančno krizo bistveno povečala. Po podatkih Banke za mednarodne poravnave (BIS) se je ta trend od začetka krize obrnil (graf 1). To je očitno rezultat še vedno potekajočega razdolževanja kreditnih institucij iz Unije po finančni krizi, ki poteka predvsem na področju razvrednotenih sredstev.

Na osnovi podatkov, ki jih je zbral Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB), je mogoče podrobneje analizirati obseg bilanc stanja v ameriških dolarjih. V nekaterih državah je neskladje med sredstvi in obveznostmi v ameriških dolarjih razmeroma majhno. V drugih je več obveznosti kot sredstev, kar je skladno s tržnimi informacijami, po katerih nekatere kreditne institucije iz Unije pogosto uporabljajo ameriške dolarje kot oportunističen vir financiranja, v širšem kontekstu njihove razpršitve financiranja, in jih nato zamenjajo v druge valute. Obveznosti v ameriških dolarjih na agregatni ravni predstavljajo nekaj več kot 15% vseh obveznosti v Uniji kot celoti.

Graf 1

Bruto in neto stanje kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih (v milijardah USD)

Vira: ocene BIS, četrtletni podatki.

I.3 Glavni načini uporabe (sredstva) in viri (obveznosti) financiranja v ameriških dolarjih

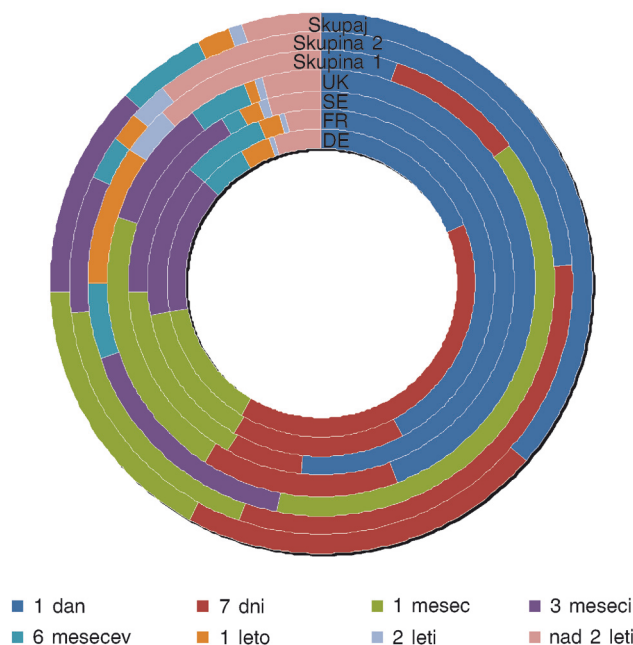
Kot kaže podrobnejši pregled dolarskih sredstev kreditnih institucij iz Unije, se ameriški dolarji uporabljajo predvsem za štiri namene: (i) dolarska posojila nefinančnim družbam (financiranje mednarodne trgovine in projektov), v omejenem obsegu tudi izpostavljenost gospodarstvu in javnemu sektorju v ZDA; (ii) medbančno posojanje (zavarovano in nezavarovano), ki je navadno kratkoročno; (iii) gotovinske rezerve, deponirane pri ameriški centralni banki, in (iv) trgovalne dejavnosti kreditnih institucij iz Unije.

Z nekaj izjemami kreditne institucije iz Unije nimajo veliko vlog v ameriških dolarjih (te predstavljajo samo 3 % vseh obveznosti). Večino financiranja pridobivajo na grosističnih trgih, pri čemer so glavni instrumenti repo pogodbe ter komercialni zapisi oz. potrdila o vlogi. Najpomembnejši vlagatelji v programe dolarskih komercialnih zapisov in potrdil o vlogi so vlagatelji ameriškega denarnega trga.

Po podatkih, ki jih je zbral ESRB, zavarovano in nezavarovano grosistično financiranje v ameriških dolarjih predstavlja približno eno tretjino vsega grosističnega financiranja kreditnih institucij iz Unije. Deloma je to posledica dejstva, da je ameriški grosistični trg med najlikvidnejšimi na svetu. Uporaba ameriških grosističnih trgov je posebej izrazita pri krajših zapadlostih. Približno 75 % grosističnega financiranja kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih ima zapadlost manj kot en mesec (graf 2). Po podatkih Evropskega organa za bančništvo (EBA) ne predstavlja financiranje z zapadlostjo nad enim letom v nobeni državi več kot 20 % vsega grosističnega financiranja v ameriških dolarjih.

Graf 2

Grosistično financiranje v ameriških dolarjih po zapadlosti in državah

Viri: ESRB (glej opis predloge A v dodatku) in lastni izračuni.

Opomba: Referenčni datum je 31. december 2010, razen za Malto in Švedsko, za kateri je referenčni datum 30. junij 2011. Skupina 1 zajema podatke za Grčijo, Ciper in Malto, skupina 2 pa podatke za Belgijo, Dansko, Španijo, Nizozemsko in Avstrijo.

1.4 Struktura zapadlosti sredstev in obveznosti v ameriških dolarjih

Medtem ko so dolarske obveznosti kreditnih institucij iz Unije večinoma kratkoročne, pa so dolarska sredstva, kot je mogoče pričakovati, večinoma bolj dolgoročna. Približno tretjina vseh dolarskih sredstev ima rok do zapadlosti daljši od enega leta. Kot kaže primerjava celotne strukture zapadlosti bilance stanja kreditnih institucij iz Unije, je neskladje v zapadlosti med sredstvi in obveznostmi v ameriških dolarjih bolj izrazito kot skupno neskladje v zapadlosti za vse valute.

Zaradi makroekonomskih napetosti v euroobmočju in na svetovni ravni so ameriški vlagatelji v drugi polovici leta 2011 še dodatno zmanjšali obseg in zapadlost svojega dolarskega financiranja za kreditne institucije zunaj ZDA. Stopnja obnove pri nezavarovanem dolarskem grosističnem financiranju v številnih kreditnih institucijah iz Unije se je v tretjem četrtletju 2011 močno zmanjšala. Zapadlost novih poslov dolarskega refinanciranja je bila občutno krajša kot v drugem četrtletju 2011. Trg dolgoročnejših nezavarovanih dolžniških vrednostnih papirjev v ameriških dolarjih je bil za večino kreditnih institucij iz Unije praktično zaprt, z izjemo nekaterih skandinavskih oz. nordijskih kreditnih institucij, ki so uspeli izdati razmeroma veliko dolgoročnejših dolžniških vrednostnih papirjev v ameriških dolarjih. Na splošno se zdi, da vlagatelji razlikujejo med kreditnimi institucijami glede na državo porekla institucije.

1.5 Rezerve likvidnih sredstev

Decembra 2010 so kreditne institucije iz Unije, zajete v podatkovnem vzorcu ESRB, v okviru svoje zmožnosti nadomestitve ⁽¹⁾ imele skupno približno 570 milijard sredstev v ameriških dolarjih. Na agregatni ravni to pomeni približno 20 % vseh dolarskih obveznosti, če je uporabljena najširša definicija zmožnosti nadomestitve. Približno dve tretjini teh sredstev sta bili primerni za zavarovanje pri centralnih bankah. Likvidna sredstva v drugih valutih bi bilo mogoče uporabiti za odziv na šok v ameriških dolarjih, kar je deloma odvisno od delovanja deviznih trgov.

Vendar pa bi bilo v obdobjih finančnih pretresov kot učinkovite likvidnostne rezerve verjetno mogoče uporabiti samo zelo likvidna sredstva. Če upoštevamo samo gotovino in rezerve pri centralni banki (nad obveznimi rezervami) ter z nič odstotki tehtane neobremenjene terjatve do države, deponirane pri centralni banki, se rezerve likvidnih sredstev v ameriških dolarjih za obravnavani vzorec kreditnih institucij iz Unije zmanjšajo na 172 milijard USD.

1.6 Razvrstitev ponudnikov ameriških dolarjev

Po kvalitativnih informacijah, ki jih je zbral ESRB, obstaja sedem glavnih kategorij ponudnikov kratkoročnih ameriških dolarjev:

- (a) vzajemni skladi denarnega trga iz ZDA;
- (b) denarne oblasti, centralne banke in državni premoženjski skladi, ki so veliki imetniki sredstev v ameriških dolarjih;
- (c) podjetja za posojanje vrednostnih papirjev;
- (d) kreditne institucije iz ZDA z velikimi imetji ameriških dolarjev, prek medbančnega trga (navadno zelo kratkoročno) in prek trga valutnih zamenjav;
- (e) velike gospodarske družbe v ZDA;
- (f) ameriška paradržavna podjetja (Fannie Mae in Freddie Mac).
- (g) Poleg glavnih virov financiranja v ameriških dolarjih obstajajo tudi posamični primeri, ki kažejo, da kreditne institucije iz Unije pridobivajo ameriške dolarje tudi na neameriških (zlasti azijskih) trgih.

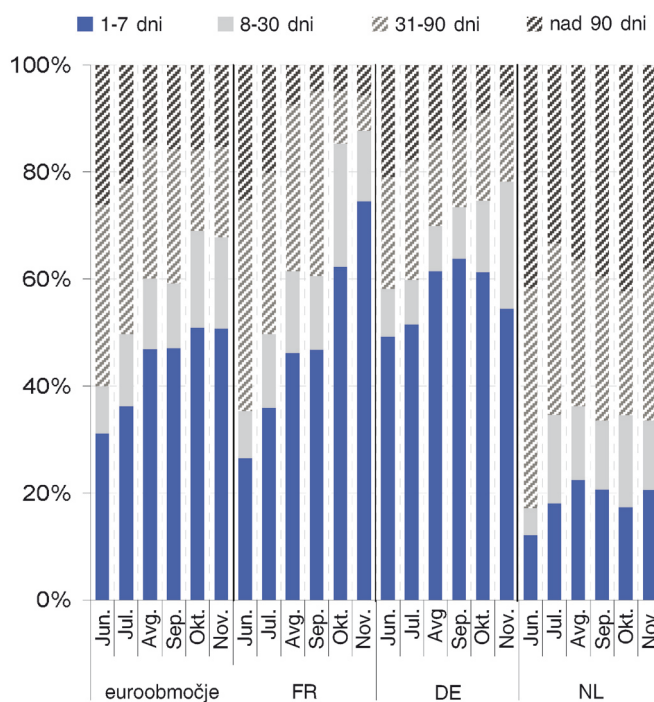
Večina teh ponudnikov je posebej občutljiva na zaznano kreditno tveganje, kot so v zadnjih mesecih pokazali ameriški vzajemni skladi denarnega trga. Ti po ocenah sicer predstavljajo samo približno 2 % vseh obveznosti celotnega bančnega sistema v Uniji, vendar pa njihov delež pri nekaterih kreditnih institucijah iz Unije znaša tudi do 10 %.

V zadnjih mesecih so ameriški prvorazredni vzajemni skladi denarnega trga skrajšali zapadlost svojega financiranja kreditnih institucij iz nekaterih držav članic Unije, tako da se je delež financiranja z enomesečno zapadlostjo v oktobru/novembru 2011 vsaj za kreditne institucije v euroobmočju povečal na približno 70 % (graf 3). Poleg tega so ti skladi zmanjšali tudi svojo skupno izpostavljenost kreditnim institucijam iz Unije, čeprav so v spremembah med majem in novembrom 2011 obstajale velike razlike med posameznimi državami (graf 4).

⁽¹⁾ Zmožnost nadomestitve označuje obseg sredstev, ki jih banka lahko pridobi za zadovoljitev svojih likvidnostnih potreb. Likvidnostne rezerve so navadno definirane kot kratki konec zmožnosti nadomestitve v scenariju načrtovanega obremenitvenega testa. Na voljo mora biti brez odloga in v celoti v vnaprej določenem kratkem časovnem obdobju (časovno obdobje izrednih likvidnostnih razmer).

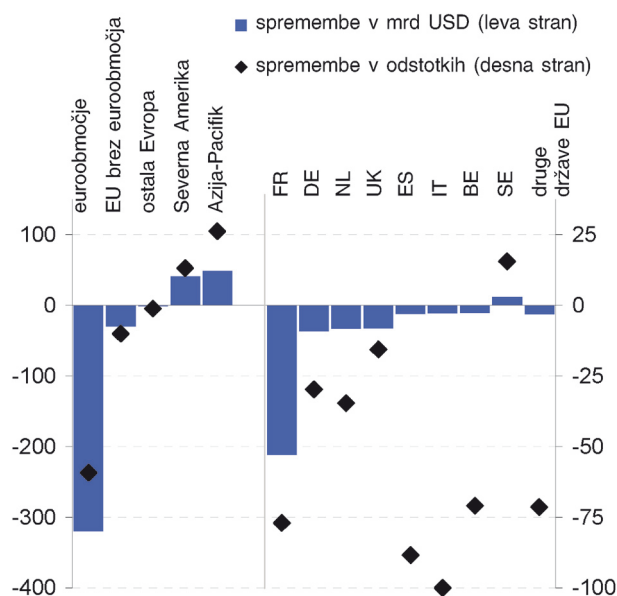
Graf 3

Struktura zapadlosti za izpostavljenosti ameriških vzajemnih skladov denarnega trga kreditnim institucijam iz euroobmočja

Graf 4

Spremembe v izpostavljenosti ameriških vzajemnih skladov denarnega trga kreditnim institucijam iz Unije med majem in novembrom 2011

Vira: Komisija ZDA za vrednostne papirje in borzo (SEC) in izračuni Evropske centralne banke (ECB).

1.7 Tržni pokazatelji

Največje kreditne institucije iz Unije pri izpolnjevanju svojih potreb po ameriških dolarjih intenzivno uporabljajo vire na ameriškem grosističnem trgu. Nasprotno številne manjše kreditne institucije iz Unije dolarje očitno pridobivajo predvsem od velikih kreditnih institucij iz Unije in na trgih valutnih zamenjav. Stroški zamenjave eurov v dolarje – kot so izraženi v zamenjavi osnove EUR/USD (graf 5) – so najvišjo raven dosegli po propadu banke Lehman Brothers. Po precejšnjem zoženju v prvih štirih mesecih leta 2011 se je zamenjava osnove EUR/USD od začetka maja spet razširila. Dnevna volatilitnost v zamenjavi osnove se je zaradi negotovosti na finančnih trgih glede pogojev dolarskega financiranja kreditnih institucij iz Unije od srede junija povečala.

V obdobju po propadu banke Lehman Brothers je ECB povečala uporabo dolarske zamenjalne linije z ameriško centralno banko, da bi zagotovila dolarsko likvidnost kreditnim institucijam iz Unije (graf 6). Obseg operacij ECB za povečevanje likvidnosti v ameriških dolarjih je najvišjo vrednost pri skoraj 300 milijardah USD dosegel konec leta 2008.

Po informacijah iz tržnih virov dajejo centralnobančne zamenjalne linije tržnim udeležencem občutek varnosti in s tem izboljšuje delovanje trgov valutnih zamenjav, in sicer tudi takrat, ko te linije niso uporabljene. To lahko pomeni, da obstaja tveganje moralnega hazarda, ki kreditne institucije iz Unije zavira pri tem, da bi si oblikovale bolj trdno strukturo financiranja – čeprav so cene teh oblik financiranja deloma oblikovane tako, da bi to tveganje zmanjševale. V okviru 1 so predstavljene uporaba trgov valutnih zamenjav in pobude za povečanje odpornosti na tem področju.

Graf 5

Zamenjava osnove EUR/USD

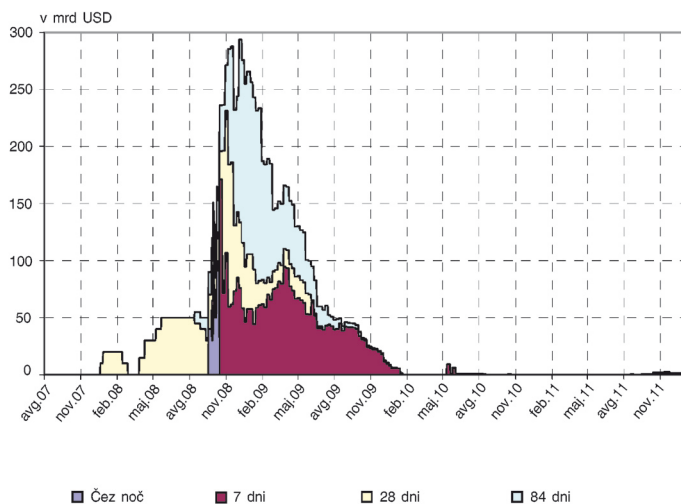

Vir: Bloomberg.

Graf 6

Uporaba zamenjalne linije z ameriško centralno banko s strani ECB

Obseg operacij ECB za povečevanje likvidnosti

Vir: ECB.

OKVIR 1: Delovanje in odpornost trgov valutnih zamenjav

Potem ko se je nezavarovano medbančno posojanje na začetku finančne krize zmanjšalo, so bile kreditne institucije iz Unije prisiljene, da kot alternativo v večji meri uporabljajo zavarovano financiranje (valutne zamenjave in repo transakcije). Z večjo uporabo zavarovanega financiranja so se začele težave tudi na teh trgih, zlasti na trgih valutnih zamenjav. Po stečaju banke Lehman Brothers je postalo pridobivanje ameriških dolarjev prek valutnih zamenjav zelo težko in zelo drago (oktobra 2008 je 3-mesečna zamenjava osnove EUR/USD dosegla več kot – 200 bazičnih točk).

Zaradi splošnega zloma trgov financiranja v ameriških dolarjih so bile vzpostavljene zamenjalne linije med ameriško centralno banko in številnimi centralnimi bankami, vključno z ECB. Ko je bila zabeležena rekordna vrednost (ob koncu leta 2008), je skupni znesek ameriških dolarjev, ki jih je ameriška centralna banka posodila drugim centralnim bankam, dosegel približno 550 milijard USD, pri čemer je bila večina dolarjev posojena evropskim centralnim bankam (ECB, Bank of England in švicarski centralni banki). Tako je na primer znesek dolarske likvidnosti, ki ga je ECB ponudila nasprotnim strankam Eurosistema, do konca leta 2008 dosegel skoraj 300 milijard USD. Za primerjavo so rezerve Eurosistema (v konvertibilnih tujih valutah) ob koncu leta 2008 znašale 145 milijard EUR (v dolarski protivrednosti približno 200 milijard USD). Čeprav je bil del licitiranja verjetno oportunističen oziroma preventiven, je bilo pomanjkanje ameriških dolarjev tako veliko, da bi bilo težko ali nemogoče, da bi centralne banke same financirale zagotavljanje tolikšne likvidnosti (bodisi iz lastnih rezerv bodisi na trgu). Zamenjalne linije med ameriško centralno banko in številnimi centralnimi bankami (ECB, Bank of England ter švicarsko, kanadsko in japonsko centralno banko) so bile ponovno aktivirane maja 2010, ko se je državna dolžniška kriza zaostrila, udeleženci na trgu pa so bili lahko pomirjeni, da bodo imele institucije zunaj ZDA na voljo financiranje v ameriških dolarjih, če bi bilo to potrebno.

Zagotavljanje ameriških dolarjev s strani centralnih bank zunaj ZDA se je izkazalo kot zelo uspešen ukrep pri ponovnem vzpostavljanju delujočih trgov. Osnova zamenjave v ameriških dolarjih (razlika med dolarsko obrestno mero v valutni zamenjavi EUR/USD in dolarsko obrestno mero Libor) se je zatem hitro zmanjšala. Poleg tega je uporaba zamenjalnih linij z ameriško centralno banko od viška ob koncu leta 2008 upadla. Neuradni podatki in tržni odzivi kažejo, da je trg valutnih zamenjav zagotovil dovolj likvidnosti, da so si lahko kreditne institucije v Uniji na podlagi svoje domače valute izposodile ameriške dolarje.

V številnih študijah, ki so jih pripravile centralne banke in tržne organizacije, je bilo poudarjeno, da se je devizni trg med finančno krizo izkazal za odpornega po zaslugi sistema CLS (mednarodnega poravnalnega sistema za poravnavo valutnih poslov) in razširjene uporabe aneksov o kreditni podpori. Evropski in ameriški regulatorji sedaj razmišljajo o tem, ali bi bilo primerno, da se za transakcije valutnih zamenjav uvede obvezen centralni kliring.

Odpornost trga valutnih zamenjav v stresnih časih je pomemben element pri ocenjevanju tveganj. Pri tem dva elementa kličeta k previdnosti. Prvič, čeprav ni na voljo nobenih podatkov, pa posamični odzivi tržnih udeležencev kažejo, da sta bila raven pomanjkanja ameriških dolarjev in povpraševanje po zadolževanju v ameriških dolarjih prek trga valutnih zamenjav doslej manjša kot takoj po propadu banke Lehman Brothers. Drugič, z obstojem zamenjalnih linij med ameriško centralno banko in Evropsko centralno banko je zagotovljena varnostna mreža, ki lahko pomiri tržne udeležence.

Novejše usklajeno ukrepanje centralnih bank, da bi umirile napetosti na trgih financiranja v ameriških dolarjih (nižje cene in nadaljevanje 3-mesečnih avkcij), je privedlo do določenega izboljšanja pogojev tržnega financiranja za kreditne institucije v Uniji. Zamenjave osnove so se rahlo zmanjšale, vendar je ostalo fiksiranje dolarske obrestne mere Libor nespremenjeno. Poleg splošne nenaklonjenosti tveganju naj bi k sedanjim napetostim prispevala dva elementa: stigma, ki spremlja sodelovanje v 3-mesečnih avkcijah, in dejstvo, da velike stranke kreditnih institucij (pokojninski in vzajemni skladi, gospodarske družbe) nimajo dostopa do mehanizmov refinanciranja s strani centralnih bank. Zaradi tega so pri varovanju pred tveganji še naprej odvisne od trgov valutnih zamenjav v okolju, kjer kreditne institucije niso pripravljene delovati kot vzdrževalci trga.

II. TVEGANJA, KI IZHAJAJO IZ UPORABE FINANCIRANJA V AMERIŠKIH DOLARJIH

ESRB je obravnaval dva glavna vira tveganj, ki nastajajo zaradi zanašanja kreditnih institucij iz Unije na financiranje v ameriških dolarjih oz. zaradi zapadlostnega neskladja pri financiranju v ameriških dolarjih: kratkoročno likvidnostno tveganje in srednjeročno tveganje, pri katerem bi spremembe v poslovnem modelu zaradi težav pri dostopu do financiranja v ameriških dolarjih prizadele realno gospodarstvo Unije.

II.1 Kratkoročno likvidnostno tveganje

Zaradi težav pri dostopu do dolarske likvidnosti so od leta 2008 centralne banke večkrat usklajeno posredovale. Napetosti na tem področju nastajajo zaradi strukture dolarskega financiranja kreditnih institucij iz Unije in zaradi vloge ameriškega dolarja v svetovnem finančnem sistemu, pa tudi zaradi obstoječih tržnih razmer. Vsi ti dejavniki skupaj lahko pomenijo, da je položaj kreditnih institucij iz Unije, ki se zanašajo na kratkoročno dolarsko financiranje na grosističnem trgu, izjemno krhek. Pomembni so predvsem naslednji dejavniki:

- (a) *Omejen obseg „stabilnega“ financiranja:* kreditne institucije iz Unije nimajo na voljo skoraj nič dolarskega financiranja iz vlog, ki bi ga lahko uporabile v Uniji.
- (b) *Kratkoročna struktura:* kot omenjeno v prvem poglavju priloge, je dolarsko grosistično financiranje kreditnih institucij iz Unije praviloma zelo kratkoročne narave.
- (c) *Tuji vlagatelji v težavnih obdobjih praviloma bolj omejijo svoje dejavnosti kot domači vlagatelji:* obstaja tveganje, da se vlagatelji v časih zaostrenih razmer umaknejo na domače trge ali manj razlikujejo med posameznimi tujimi podjetji, v katera so vlagali, kot domači vlagatelji. Predvsem so po podatkih iz časov krize in bolj nedavno nekateri razredi ameriških vlagateljev nagnjeni k temu, da sledijo drug drugemu in so posebej občutljivi na negativne novice, zato se kreditne institucije iz Unije lahko hitro znajdejo v težavah pri dostopu do financiranja, še zlasti kadar so ponudniki financiranja zgoščeni v nekaj tipov. To je pomembno, ker je likvidnost na grosističnih trgih financiranja v ameriških dolarjih zgoščena v segmentu krajših zapadlosti (tj. manj kot tri mesece).
- (d) *Vloga ameriških vzajemnih skladov denarnega trga:* ti skladi se na tveganja zaradi negativnih novic navadno odzivajo hitro in kolektivno. Nedavni pretresi na trgih, ki so jih povzročile negotovosti glede tveganj v zvezi z državnimi dolgovi, so od sredine leta 2011 očitno spodbudili nekatere ameriške vlagatelje v kreditne institucije iz Unije, da so umaknili svoje naložbe ali skrajšali njihovo zapadlost. Predvsem je mogoče, da bodo ameriški vzajemni skladi denarnega trga iz več razlogov še naprej zmanjševali svoje naložbe v kreditne institucije iz Unije. Zaradi strožjega regulativnega okolja je mogoče, da je prišlo do strukturnih sprememb pri financiranju, ki ga zagotavljajo ameriški vzajemni skladi denarnega trga. Reforme komisije ZDA za vrednostne papirje in borzo (SEC) so začele veljati v maju 2010 in z njimi se je še dodatno skrajšala zapadlost, po kateri ameriški vzajemni skladi denarnega trga lahko dajejo posojila. Trenutno poteka razprava o drugem krogu reform, med katerimi je tudi predlog, da vzajemni skladi namesto sistema konstantne neto vrednosti sredstev (CNAV) začnejo uporabljati sistem spremenljive neto vrednosti sredstev. Druga možnost je, da ameriški regulatorji od teh skladov zahtevajo, da vzdržujejo rezerve za amortizacijo tveganj, če želijo še naprej uporabljati sistem CNAV. Vzdrževanje rezerv bi lahko povečalo odpornost vzajemnih skladov denarnega trga, vendar bi njihov poslovni model na dolgi rok hkrati lahko postal ekonomsko neučinkovit. Drugi regulativni dejavniki, ki bi lahko vplivali na poslovni model ameriških vzajemnih skladov denarnega trga, so razveljavitev predpisov, ki ameriškim bankam preprečujejo, da bi ponujale obrestovanje prihrankov na vpoglednih računih. Posledice teh regulativnih sprememb se bodo verjetno še zaostriale, če se bodo bonitetne ocene v Uniji še nadalje znižale.

- (e) *Kakovost sredstev v ameriških dolarjih*: EBA v svoji oceni likvidnostnega tveganja ocenjuje, da so dolarska sredstva v rezervah likvidnih sredstev, ki jih vzdržujejo kreditne institucije iz Unije, manj kakovostna od sredstev v domačih valutah ter da za trge financiranja kreditnih institucij iz Unije obstaja stalno in razmeroma veliko tveganje dogodka. Delovanje medbančnega trga v ameriških dolarjih bi lahko ogrozili tudi novi nepričakovani problemi z ameriški bankami.
- (f) *Odvisnost od deviznih trgov*: kot kaže scenarij obremenitev, bi morale kreditne institucije, ki svojih kratkoročnih potreb po ameriških dolarjih ne bi mogle zadovoljiti z likvidacijo dolarskih sredstev, uporabiti promptne devizne trge ali trge valutnih zamenjav, da bi likvidna sredstva v drugih valutah zamenjale v dolarje. To povečuje število trgov (vlagateljev), ki morajo delovati v takem scenariju obremenitev, čeprav je zmožnost izvajanja transakcij na več trgih mogoče razumeti tudi kot dejavnik, ki zmanjšuje tveganje. Od srede leta 2011 so se napetosti na grosističnem trgu ameriških dolarjev prelele tudi na trge valutnih zamenjav (npr. naraščanje stroškov zamenjave eurov v ameriške dolarje).
- (g) *Trenja zaradi različnih časovnih območij*: ta pojav je bil opazen v času krize, ko ponudniki ameriških dolarjev niso bili pripravljeni posojati, dokler niso imeli dobrega pregleda nad lastnim likvidnostnim stanjem na določen dan, kar je bilo pogosto sredi ameriškega dne, ko so se evropski trgi že zapirali.
- (h) *Ustvarjanje zalog*: zaradi vloge ameriškega dolarja kot svetovne rezervne valute si globalna podjetja in vlagatelji v času finančne krize prizadevajo ustvariti zaloge dolarjev.
- (i) *Dostop majhnih kreditnih institucij iz Unije*: velike mednarodno dejavne kreditne institucije iz Unije posredujejo del svojega grosističnega financiranja manjšim kreditnim institucijam iz Unije, ki imajo omejen dostop do trgov financiranja v ameriških dolarjih ali pa dostopa sploh nimajo. To pomeni, da se lahko težave velikih kreditnih institucij iz Unije hitro prelijejo v ostali bančni sektor.
- (j) *Negotovosti glede državnih dolgov*: trgi razlikujejo med kreditnimi institucijami iz Unije glede na njihovo bonitetno oceno in glede na njihovo državo porekla. Težave z državnimi dolgovi imajo negativen vpliv na delovanje kreditnih institucij iz Unije, posebej v državah s pretresi na trgu državnih dolgov. Prelitje v kreditne institucije iz Unije, ki so močno izpostavljene državnim dolgovom, lahko povzroči napetosti pri dostopu do financiranja nasploh in še posebej pri financiranju v ameriških dolarjih.

Po oceni, ki jo je ESRB izdelal na podlagi podatkov, ki so jih zagotovili nacionalni nadzorni organi, obstaja v scenariju hudih obremenitev precejšnja vrzel med zahtevanim in razpoložljivim financiranjem v ameriških dolarjih za kreditne institucije iz Unije. Vrzel kreditnih institucij v ameriških dolarjih čez tri, šest in dvanajst mesecev je mogoče grobo izračunati z uporabo pogodbenih dolarskih odlivov in prilivov. Rezultati ocene so predstavljeni v spodnji tabeli.

Tabela 1

Skupna vrzel v financiranju v ameriških dolarjih

Znesek (v mrd EUR)	3 meseci	6 mesecev	12 mesecev
Skupna vrzel v financiranju	- 841	- 910	- 919
(a) S konzervativno zmožnostjo nadomestitve	- 670	- 736	- 750
(b) S primerno zmožnostjo nadomestitve	- 386	- 467	- 500
(c) S celotno zmožnostjo nadomestitve	- 182	- 263	- 304

Prva vrstica kaže skupno vrzel v financiranju v treh obdobjih, ki je opredeljena kot dolarski prilivi minus dolarski odlivi. Največji element v neto vrzeli v financiranju obstaja za zelo kratkoročne zapadlosti (manj kot tri mesece), kar kaže na kratkoročno naravo dolarskega financiranja.

Naslednje tri vrstice kažejo velikost vrzeli ob upoštevanju zmožnosti nadomestitve kreditnih institucij iz Unije. Uporabljene so tri oblike zmožnosti nadomestitve:

- (a) Konzervativna zmožnost nadomestitve obsega samo gotovino in rezerve pri centralni banki (nad obveznimi rezervami) ter ničodstotno tehtane terjatve do države, ki so primerne za zavarovanje pri centralni banki. Tako se to konzervativno merilo teoretično nanaša na najbolj likvidna sredstva, ki so na voljo za kritje odlivov v obremenitvenem scenariju.

- (b) Primerna zmožnost nadomestitve obsega sredstva, ki bi bila primerna za zavarovanje pri centralni banki.
- (c) Celotna zmožnost nadomestitve obsega vsa sredstva, opredeljena kot sestavni del zmožnosti nadomestitve, kar je lahko razmeroma dober pokazatelj zmožnosti pokritja odlivov v normalnih razmerah, vendar pa so komponente tako opredeljene zmožnosti nadomestitve v obdobjih finančnih pretresov manj likvidne.

Za primerjavo, obseg vseh črpanj iz zamenjalnih linij centralnih bank v ameriških dolarjih, uvedenih v letu 2008, je znašal okrog 550 milijard USD. Poleg tega obstajajo tudi razlike med nacionalnimi bančnimi sistemi. Kot kaže ta metoda in s temi podatki, je primanjkljaj ameriških dolarjev v nekaterih državah razmeroma majhen, v drugih pa večji. Kot je zgoraj že omenjeno, gre za grobo merilo in možne so tudi drugačne metode izračunavanja.

II.2 Srednjeročni vpliv na realno gospodarstvo

Struktura dolarskega financiranja lahko pomeni, da obstaja vrsta kanalov, po katerih bi šok v dolarskem financiranju lahko posredno prek kreditnih institucij iz Unije v srednjeročnem obdobju prizadel realno gospodarstvo. Na splošno je po oceni ESRB ta dejavnik potencialno zelo pomemben, vendar so potrebne nadaljnje analize, da bi lahko ocenili, kako velik bi lahko bil ta vpliv, preden bi ta kanal sam upravičil omejevanje zapadlostnih neskladij v ameriških dolarjih.

Glavni kanali tveganj so po oceni ESRB naslednji:

- (a) *Stroški financiranja kreditnih institucij iz Unije in posledični vpliv na dobičkonosnost kreditnih institucij iz Unije.* Po nekaterih informacijah iz tržnih virov, ki jih je zbral ESRB, so kreditne institucije iz Unije financiranje v ameriških dolarjih praviloma pridobivale zato, ker je bilo navadno cenejše dobiti dolarje in jih po potrebi zamenjati v zeleno valuto kot pa financirati neposredno v tej valuti. Vsakršno zmanjšanje dobičkonosnosti bi v sedanjih razmerah lahko omejilo sposobnost kreditnih institucij iz Unije, da kreditirajo evropska podjetja in gospodinjstva, prav tako pa bi otežilo njihov prehod na okvir Basel III⁽¹⁾. Po nekaterih zelo preliminarnih analizah, ki jih je opravil ESRB, stroški ne bi bili nujno veliki in bi obsegali bodisi stroške podaljšanja zapadlosti financiranja ali pa stroške pridobivanja financiranja neposredno v eurih ali britanskih funtih namesto pridobivanja ameriških dolarjev in njihove zamenjave v te valute. Vseeno so te analize nujno zelo delne zaradi kakovosti in pokritja podatkov, ki so bili posredovani ESRB. Pred oblikovanjem kakršnih koli dokončnih zaključkov je zato potrebna bolj poglobljena analiza.
- (b) *Razpoložljivost financiranja kreditnih institucij iz Unije.* Po informacijah, ki so jih posredovali nadzorni organi, so se velike kreditne institucije iz Unije do nedavnega zanašale na velike in globoke trge financiranja v ameriških dolarjih, kjer so pridobivale sredstva za financiranje dolarskih dejavnosti evropskih podjetij (npr. podjetja, ki delujejo na področju letalskega prometa, prevoza, surovin in financiranja trgovine). Obstaja nekaj bojazni, da bi vsak poskus omejitve dostopa do dolarskega financiranja lahko prizadel sposobnost kreditnih institucij iz Unije, da financirajo te dejavnosti in torej, da dajejo kredite nefinančnim družbam. Možno je, da bi bile ta del poslovanja sposobne prevzeti druge kreditne institucije s sedežem zunaj Unije, ki imajo bolj naraven dostop do ameriških dolarjev. Vendar lahko tudi to ustvari tveganje, da se v krizi te kreditne institucije hitro umaknejo („pristranskost v korist domače države“).
- (c) *Učinki morebitnega vsesplošnega razdolževanja,* pri katerem kreditne institucije iz Unije skušajo prodati ameriške dolarje, da bi odplačale dolarsko financiranje. To bi lahko prizadelo obseg financiranja, ki je na voljo realnemu gospodarstvu, pa tudi solventnost kreditnih institucij iz Unije, če bi prišlo do velikih prodaj sredstev, zaradi katerih bi se preko mehanizma vrednotenja po tekočih tržnih cenah znižala cena teh sredstev. Na primer, po tržnih informacijah vlagatelji trenutno čakajo, da bodo cene dolarskih sredstev padle, ker jih vrsta kreditnih institucij iz Unije skuša prodati. Dejansko lahko postaneta težavna tudi sama prodaja ali predčasno odplačilo dolarskih sredstev, če se več kreditnih institucij iz Unije zanje odloči hkrati, pri čemer obstaja tudi tveganje, da bi to posredno prizadelo njihovo dobičkonosnost. Poleg tega se kreditne institucije iz Unije lahko odločijo, da bodo za zmanjšanje svojih potreb po dolarskem financiranju uporabile druge metode, npr. zapiranje pozicij na kapitalskem trgu ali prodajo likvidnih sredstev.

II.3 Možni dejavniki za blažitev tveganj

Zaradi težav, do katerih je prišlo po propadu banke Lehman Brothers, so kreditne institucije iz Unije in nadzorniki sprejeli različne ukrepe za splošno zmanjšanje tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja. Kreditne institucije iz Unije so si v zadnjih nekaj letih prizadevale izboljšati svojo strukturo financiranja, nacionalne centralne banke pa so zagotavljale likvidnost v ameriških dolarjih, da bi ublažile napetosti na trgih dolarskega financiranja. Glavni dejavniki, ki blažijo tveganja, povezana s kratkoročnim financiranjem v ameriških dolarjih, so po oceni ESRB naslednji:

⁽¹⁾ Glej Baselski odbor za bančni nadzor – Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, december 2010 (revidirano junija 2011); Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, december 2010. Oba dokumenta sta objavljena na spletni strani Banke za mednarodne poravnave (BIS) na naslovu <http://www.bis.org>

- (a) *Več likvidnosti v ameriških dolarjih*: gotovinske rezerve kreditnih institucij iz Unije pri ameriški centralni banki so zdaj očitno višje, kot so bile v preteklosti, čeprav so se v nekaterih primerih tudi zmanjšale. Po obstoječih podatkih se zdi, da je dolarska likvidnost obsežnejša, kot je bila v preteklosti, glede na naravnost denarne politike, ki je bila sprejeta v ZDA, čeprav to še ne pomeni, da bi bili dolarji v času krize ponovno razdeljeni po finančnem sistemu.
- (b) *Povečanje zavarovanega financiranja v ameriških dolarjih*: nekatere kreditne institucije iz Unije so se na presahnitev kratkoročnega nezavarovanega financiranja odzvale s povečano uporabo zavarovanega dolarskega financiranja (repo pogodb) in valutnih zamenjav EUR/USD. Vseeno je kapaciteta repo pogodb omejena z obsegom kratkoročnih visokokakovostnih likvidnih sredstev, ki jih je mogoče uporabiti kot zavarovanje.
- (c) *Razdolževanje sredstev v ameriških dolarjih*: več kreditnih institucij iz Unije je pospešilo razdolževanje v svojih dolarskih bilancah stanja, potem ko so vzajemni skladi denarnega trga iz ZDA zaradi negotovosti glede njihovih imetij državnega dolga postali manj pripravljeni, da bi jim dajali posojila. Glavni kanal za razdolževanje je odstranitev razvrednotenih sredstev iz bilanc stanja. Vendar pa ima to razdolževanje, kot je omenjeno zgoraj, lahko nenamerne posledice, če sproži razprodajo dolarskih sredstev in omeji sposobnost kreditnih institucij iz Unije, da dajejo posojila realnemu gospodarstvu.
- (d) *Likvidnostna podpora centralnih bank*: ameriška centralna banka je skupaj z ECB ter britansko, švicarsko in kanadsko centralno banko junija napovedala, da bo začasne valutne zamenjave likvidnosti v ameriških dolarjih podaljšala do avgusta 2012. Centralne banke so 15. septembra 2011 napovedale tudi tri operacije za povečevanje likvidnosti v ameriških dolarjih z zapadlostjo približno treh mesecev, ki pokrivajo obdobje ob koncu leta. Ti ukrepi so prispevali k zmanjšanju napetosti na trgih dolarskega financiranja in k zadovoljitvi potreb kreditnih institucij iz Unije po dolarskem financiranju. Kot kaže, dajejo valutne zamenjalne linije tržnim udeležencem občutek varnosti, tudi če niso izkoriščene, in tako prispevajo k boljšemu delovanju trgov valutnih zamenjav. Vseeno pri tem obstaja tveganje moralnega hazarda, saj kreditne institucije iz Unije lahko odlagajo oblikovanje bolj trdne strukture financiranja, čeprav so cene teh oblik financiranja deloma oblikovane tako, da bi to tveganje zmanjševale.
- (e) *Infrastruktura trgov valutnih zamenjav*: tržni udeleženci so med dejavniki, ki zmanjšujejo tveganja, navedli obstoječo tržno infrastrukturo, ki podpira nemoteno delovanje trgov valutnih zamenjav, npr. sistem CLS, in prakse, pri katerih se zapadlosti njihovih zamenjav uskladijo s potrebami po financiranju.

Nekateri od teh dejavnikov so že nekoliko prispevali h kratkoročnemu izboljšanju dolarskega financiranja in likvidnostnega stanja kreditnih institucij iz Unije v ameriških dolarjih in jim pomagale prevedrati nedavne velike napetosti na trgih financiranja v ameriških dolarjih. Vseeno bo poleg teh blažilnih dejavnikov na srednji rok potreben bolj strukturiran pristop, da se napetosti, kakršne so na trgih dolarskega financiranja nastale v letih 2008 in 2011, ne bi ponovile.

- (f) *Načrti financiranja v izrednih razmerah*: eden od instrumentov, ki so bili zasnovani zato, da bi ublažili tveganja pri financiranju v ameriških dolarjih na srednji rok, so načrti financiranja v izrednih razmerah. V postopku zbiranja podatkov je ESRB od nacionalnih nadzornih organov zbral informacije o ukrepih vodstev kreditnih institucij iz Unije za odziv na šoke v dolarskem financiranju, ki so opredeljenih v načrtih financiranja v izrednih razmerah. Ukrepi so bili podobni v tistih državah, ki so poročale, da so te ukrepe kreditne institucije iz Unije izrecno obravnavale. Ukrepi, ki bi jih bilo mogoče izvesti ločeno ali v kombinaciji z drugimi, odvisno od narave in moči šoka, so naslednji: zmanjšanje (prodaja ali predčasno odplačilo) sredstev, za katere je potrebno financiranje v ameriških dolarjih/zmanjšanje posojanja; uporaba drugih valut za pridobitev ameriških dolarjev na promptnih deviznih trgih in trgih valutnih zamenjav; repo pogodbe ali prodaja rezerv likvidnih sredstev; uporaba odprtih ponudb centralnih bank (zamenjalna linija ECB v ameriških dolarjih in diskontno okno ameriške centralne banke).

Nekateri od teh ukrepov ustvarjajo specifična tveganja. Predvsem ima uporaba promptnih deviznih trgov v velikem obsegu škodljiv signalni učinek. Tudi zmanjšanje potreb po dolarskem financiranju (s prodajo sredstev ali predčasnim odplačilom) lahko postane težavno, če se več kreditnih institucij iz Unije zanj odloči istočasno, pri čemer obstaja tudi tveganje posrednih učinkov, kot je opisano zgoraj v tem poglavju. Tisti nacionalni nadzorni organi, ki so ocenili, da dolarsko financiranje predstavlja pomemben del bančnega sektorja v njihovi državi, so poročali, da večina kreditnih institucij iz Unije ima dostop do instrumentov ameriške centralne banke za zagotavljanje likvidnosti. Vseeno so nadzorniki iz več držav opozorili, da kreditne institucije iz njihovih držav v svojih načrtih nimajo izrecno opredeljenih različnih možnosti v primeru šoka v dolarskem financiranju. To je glede na sedanje tržne razmere resna pomanjkljivost, predvsem če gre za tiste kreditne institucije iz Unije, ki so velike uporabnice kratkoročnega financiranja v ameriških dolarjih.

Na splošno je ESRB poudaril, da eno ključnih tveganj predstavljajo velike vrzeli v podatkih na ravni Unije, zaradi katerih ni mogoč celovito analizirati možnih posledic tveganj, povezanih s financiranjem v ameriških dolarjih. To velja predvsem za podatke, ki so potrebni za razumevanje strukture zapadlosti sredstev v ameriških dolarjih. Nekatera od priporočil v naslednjem poglavju so deloma zasnovana z namenom, da bi pomagala izboljšati kakovost podatkov za kasnejšo analizo.

III. PRIPOROČILA ESRB

ZAČRTANI CILJI

Priporočila ESRB obravnavajo tveganje kratkoročne likvidnosti, ki več kot očitno obstaja v Uniji, in morebitno srednjeročno tveganje za realno gospodarstvo v Uniji. Vsa priporočila za odpravo teh tveganj so oblikovana bolj z vidika izogibanju podobnim napetostim pri dolarskem financiranju kreditnih institucij iz Unije v naslednji finančni krizi kot z namenom reševanja sedanjih problemov.

Ker se kratkoročno grosistično financiranje uporablja za financiranje dolgoročnejših aktivnosti in sredstev, je treba pri obravnavanju ranljivosti, ki izhajajo iz zapadlostnega neskladja v ameriških dolarjih, upoštevati tudi povezave z drugimi področji politik. Ta področja je treba upoštevati, da bi bila priporočila o ameriških dolarjih skladna z njimi:

- (a) *Kratkoročno grosistično financiranje*: Odvisnost od financiranja v ameriških dolarjih je ožji sklop širšega problema, ki zadeva odvisnost kreditnih institucij iz Unije od kratkoročnega grosističnega financiranja in njihovo uporabo takšnega financiranja. Vseeno financiranje v ameriških dolarjih najbrž povzroča večja tveganja za organe, pristojne za finančno stabilnost, kot kratkoročno financiranje na splošno iz razlogov, ki so opisani v razdelku II.1.
- (b) *Razpršenost virov financiranja*: Ob vse večji odpornosti trgov financiranja, ki jih uporabljajo kreditne institucije iz Unije, bi morale kreditne institucije iz Unije razpršiti svoje vire financiranja, kar v praksi pomeni iskanje investorjev v širšem geografskem in valutnem razponu. Vsakršna politika omejevanja zapadlostnega neskladja v ameriških dolarjih mora biti skladna s politikami na tem področju.
- (c) *Struktura mednarodnega bančništva/globalni posojilodajalec v skrajni sili*: Eden od razlogov za morebitno omejitev zapadlostnega neskladja v ameriških dolarjih – oziroma splošneje v tujih valutah – izhaja iz dejstva, da centralne banke običajno zagotavljajo likvidnostno zavarovanje samo v svoji domači valuti, tj. ni nobenega „globalnega posojilodajalca v skrajni sili“. Zamenjalne linije centralnih bank v ameriških dolarjih, dogovorjene z ameriško centralno banko, so lahko začasne oziroma se nanje ni mogoče zanašati ves čas. V odsotnosti posojilodajalca v skrajni sili bi bilo koristno omejiti izpostavljenost kreditnih institucij iz Unije do likvidnostnega tveganja v ameriških dolarjih ali splošneje v tujih valutah. Toda nekateri trdijo, da bi se s takšnim ukrepom trend v smeri bolj globaliziranega bančništva obrnil.
- (d) *Politika razkritja*: Razkritja s strani kreditnih institucij iz Unije v zvezi z likvidnostjo in financiranjem so običajno zelo omejena v primerjavi z razkritji kapitala in drugih bilančnih postavk. Argumenti za razkritje in proti njemu se pogosto obravnavajo v več drugih mednarodnih skupinah, v ESRB pa se o njih ni podrobneje razpravljalo. Po mnenju ESRB mora vsakršna razprava o prednostih razkritja odpornosti kreditnih institucij na področju financiranja in likvidnosti predvideti tudi objavo kazalnikov o odvisnosti od kratkoročnega financiranja v ameriških dolarjih in tujih valutah ter o zapadlostnem neskladju v ameriških dolarjih ali tujih valutah, da bi spodbudili tržno disciplino.

III.1 Priporočilo A – spremljanje financiranja in likvidnosti v ameriških dolarjih

Nacionalnim nadzornim organom se priporoča:

1. da v okviru spremljanja splošnega stanja financiranja in likvidnosti kreditnih institucij pozorno spremljajo tveganje financiranja in likvidnostno tveganje v ameriških dolarjih, ki ju prevzemajo kreditne institucije. Nacionalni nadzorni organi bi morali spremljati zlasti:
 - (a) zapadlostna neskladja v ameriških dolarjih;
 - (b) koncentracijo financiranja po vrstah nasprotnih strank, s poudarkom na nasprotnih strankah za kratkoročno financiranje;
 - (c) uporabo dolarskih valutnih zamenjav (vključno z valutnimi obrestnimi zamenjavami);
 - (d) izpostavljenosti znotraj skupine;
2. da preučijo možnost, da pred tem, ko bi izpostavljenost tveganju financiranja in likvidnostnemu tveganju v ameriških dolarjih dosegla čezmerno raven:
 - (a) spodbudijo kreditne institucije k ukrepanju za ustrezno upravljanje s tveganji, ki izhajajo iz zapadlostnih neskladij v ameriških dolarjih;

(b) omejijo izpostavljenosti, pri čemer pa se morajo izogniti neurejenemu reševanju obstoječih struktur financiranja.

III.1.1 *Ekonomski razlogi*

Z natančnim merjenjem in spremljanjem lahko pristojni organi bolje razumejo gibanje tveganj pri financiranju v ameriških dolarjih. S tem lahko kreditne institucije tudi spodbudijo, da sprejmejo potrebne *ex ante* ukrepe, s katerimi bi odpravile izkrivljanja na področju upravljanja s tveganji in omejevanja prevelike izpostavljenosti. Z makrobonitetnega vidika je pomembno, da se to izvaja na ravni bančnega sektorja ter tudi na ravni posameznih institucij.

Nižji stroški kratkoročnega v primerjavi z dolgoročnim financiranjem lahko povzročijo moralni hazard, tj. institucije stroškov zavarovanja pred tveganjem težav na trgih valutnih zamenjav ne ocenijo ustrezno. Če kreditne institucije pričakujejo poseg javnih organov v primeru neugodnih tržnih razmer, bi se lahko preveč zanašale na kratkoročno financiranje v ameriških dolarjih. Cilj tega priporočila je, da pristojni organi razumejo izpostavljenost svojega bančnega sektorja temu tveganju ter da bolje razumejo raven zagotovljenega zavarovanja in morebiten problem moralnega hazarda. Cilj je tudi, da bi se kreditne institucije zavedale zaskrbljenosti pristojnih organov, s čimer bi sedaj vplivali na njihovo ravnanje.

III.1.2 *Ocena s prednostmi in slabostmi*

Prednosti, ki izhajajo iz tega priporočila, so:

- (a) Natančno spremljanje je predpogoj, da bi lahko prepoznali kopičenje čezmerne izpostavljenosti tveganju financiranja v ameriških dolarjih in bili sposobni sprejeti preventivne ukrepe za zmanjšanje morebitnih sistemskih tveganj.
- (b) Lahko se zmanjša problem moralnega hazarda kreditnih institucij, ki se zanašajo na financiranje v ameriških dolarjih, s tem da se okrepi zavedanje institucij, da nacionalni nadzorni organi spremljajo ta problem.

Obstajajo pa tudi slabosti:

- (a) Možno je, da spremljanje virov financiranja v ameriških dolarjih po razredih nasprotnih strank ne bi bilo izvedljivo, na primer v primeru da so vrednostni papirji izdani prek posredniškega trgovalca.
- (b) Stroški zaradi uskladitve s priporočilom, ki jih imajo pristojni organi pri krepitvi nadzornega procesa.

III.1.3 *Nadaljnje ukrepanje*

III.1.3.1 *Časovnica*

Nacionalni nadzorni organi morajo o ukrepih, ki so jih sprejeli za uresničitev tega priporočila, Evropskemu odboru za sistemska tveganja poročati do 30. junija 2012.

III.1.3.2 *Kriteriji skladnosti s priporočilom*

Opredeljeni so naslednji kriteriji skladnosti:

- (a) spremljanje razmer na področju financiranja in likvidnosti v bančnem sektorju, kar mora vključevati vsaj naslednje: (i) vire in uporabo financiranja v ameriških dolarjih; (ii) zapadlostno neskladje med sredstvi in obveznostmi v ameriških dolarjih v primerjavi z zapadlostnim neskladjem med domačimi sredstvi in obveznostmi za najbolj pomembne časovne sklope⁽¹⁾ (?); (iii) obveznosti iz financiranja v ameriških dolarjih, pridobljeno pri vsakem pomembnem razredu nasprotnih strank (kot del tega bi morali nacionalni nadzorni organi podati svojo oceno o izvedljivosti rednega spremljanja takšne vrste koncentracije nasprotnih strank); (iv) uporabo trga zamenjav v ameriških dolarjih; (v) izpostavljenost znotraj skupine;
- (b) omejitev izpostavljenosti, kjerkoli je verjetno, da bo likvidnostno tveganje in tveganje financiranja postalo čezmerno.

III.1.3.3 *Obveščanje o nadaljnjem ukrepanju*

Poročilo se mora nanašati na vse kriterije skladnosti in mora vključevati:

- (a) postopke, vzpostavljene za spremljanje tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja v ameriških dolarjih;
- (b) kazalnike, opredeljene v kriterijih skladnosti;
- (c) omejitve glede izpostavljenosti do tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja, kjer je to relevantno.

⁽¹⁾ Časovne sklope določi vsak nacionalni pristojni organ.

⁽²⁾ Ta kazalnik ustreza orodju za spremljanje III.1 o pogodbenem zapadlostnem neskladju iz Basla III, glej *Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring*, december 2010, str. 32–33, ki je dostopen na spletni strani BIS na naslovu <http://www.bis.org>

III.2 Priporočilo B – načrti financiranja v izrednih razmerah

Nacionalnim nadzornim organom se priporoča:

1. da zagotovijo, da bodo kreditne institucije v svojih načrtih financiranja v izrednih razmerah predvidele upravljalvske ukrepe, ki bi jih uporabile ob pretresih na področju financiranja v ameriških dolarjih, in da te kreditne institucije preučijo izvedljivost teh ukrepov, če bi jih hkrati poskusila izvesti več kot ena kreditna institucija. Načrti financiranja v izrednih razmerah bi morali predvideti najmanj vires financiranja v izrednih razmerah, ki bi bili na voljo v primeru zmanjšanja ponudbe pri različnih razredih nasprotnih strank;
2. da ocenijo izvedljivost teh upravljalvskih ukrepov v načrtih financiranja v izrednih razmerah na ravni bančnega sektorja. Nacionalnim nadzornim organom se priporoča, da v primeru, če ocenijo, da bi ob hkratnem ukrepanju kreditnih institucij verjetno nastala potencialna sistemska tveganja, preučijo možnost sprejetja ukrepov za zmanjšanje teh tveganj in vpliva ukrepov kreditnih institucij na stabilnost bančnega sektorja v Uniji.

III.2.1 Ekonomski razlogi

Kreditne institucije morajo razumeti tveganja, ki so specifično povezana z njihovim financiranjem v ameriških dolarjih, in se pripraviti na morebitne motnje ali neugodne razmere. Priporočilo bi moralo kratkoročno zagotoviti, da imajo kreditne institucije s precejšnjim obsegom financiranja v ameriških dolarjih vzpostavljene minimalne postopke v primeru izrednih okoliščin, da bi se izognile zaostritvi problemov financiranja v ekstremnih situacijah.

Če bi načrti financiranja v izrednih razmerah privedli do tega, da bi se kreditne institucije enako ali podobno odzvale na šoke na trgih financiranja v ameriških dolarjih, bi lahko s tem nastali novi sistemski problemi zaradi motenj na trgih. Če bi na primer velik sklop kreditnih institucij v obdobju pretresov na trgih financiranja v ameriških dolarjih načrtoval prodajo določene vrste likvidnih sredstev ali se zanašal na določen kanal financiranja, bi bila lahko izvedljivost takšnih oblik financiranja v izrednih razmerah ogrožena.

III.2.2 Ocena s prednostmi in slabostmi

Prednosti, ki izhajajo iz tega priporočila, so:

- (a) Z vzpostavitvijo načrtov financiranja v izrednih razmerah pri dolarskem financiranju bi kreditne institucije zmanjšale verjetnost neurejenega odzivanja na motnje na trgih financiranja v ameriških dolarjih.
- (b) S takšnimi načrti bi lahko kreditne institucije pri sprejemanju odločitev o financiranju obenem razumele in internalizirale stroške krize ali drugih možnih motenj pri financiranju v ameriških dolarjih.

Obstajajo pa tudi slabosti:

- (c) Če bi načrti financiranja v izrednih razmerah sprožili veliko podobnih odzivov s strani kreditnih institucij, ki se soočajo z velikimi problemi pri financiranju v ameriških dolarjih, bi se lahko s tem še povečala sistemska tveganja zaradi koncentracije podobnih rešitev v zvezi s financiranjem v izrednih razmerah.
- (d) Ni znano, ali so v praksi vzpostavljeni kakršnikoli ukrepi v izrednih razmerah, z izjemo določenih posegov javnih organov, ki so lahko še naprej uspešni zlasti v primeru širše krize zaupanja na trgih financiranja v ameriških dolarjih.

III.2.3 Nadaljnje ukrepanje

III.2.3.1 Časovnica

Naslovniki morajo o ukrepih, ki so jih sprejeli za uresničitev tega priporočila, Evropskemu odboru za sistemska tveganja poročati do 30. junija 2012.

III.2.3.2 Kriteriji skladnosti s priporočilom

Opredeljeni so naslednji kriteriji skladnosti:

- (a) pripravljene načrti financiranja v izrednih razmerah v zvezi z dolarskim financiranjem v kreditnih institucijah, kjer nacionalni nadzorni organi ocenijo, da je ameriški dolar pomembna valuta financiranja;
- (b) nadzorna ocena načrtov, da bi ovrednotili, ali je verjetno, da bo ob soočenju s krizo sprožen velik sklop podobnih odzivov, z možnimi posledicami nadaljnega poslabšanja situacije;
- (c) zmanjšanje verjetnosti, da bi prišlo do zaostritve sistemskih tveganj zaradi podobnih načrtov dolarskega financiranja v izrednih razmerah v relevantnih kreditnih institucijah.

III.2.3.3 Obveščanje o nadaljnjem ukrepanju

Poročilo se mora nanašati na vse kriterije skladnosti in mora vključevati:

- (a) nadzorne ukrepe, ki naj bi zagotovili, da imajo relevantne kreditne institucije vzpostavljene načrte financiranja v izrednih razmerah v zvezi s financiranjem v ameriških dolarjih;
- (b) morebitne sistemske probleme, ki so bili odkriti pri oceni načrtov financiranja v izrednih razmerah, in nadzorne ukrepe, ki so bili sprejeti za odpravo teh problemov.

SPLOŠNA OCENA ZAČRTANIH UKREPOV

Cilj priporočil je, da bi se v prihodnosti izognili podobnim napetostim pri dolarskem financiranju v kreditnih institucijah iz Unije, kakršnim smo bili priča v finančni krizi leta 2008 in 2011.

Pomembna korist priporočil je v tem, da bodo lahko nacionalni nadzorni organi in EBA bolje prepoznali kopičenje čezmernih tveganj pri financiranju v ameriških dolarjih in da bodo lahko sprejemali preventivne ukrepe za zmanjšanje potencialnih sistemskih tveganj.

Namen priporočil je zmanjšati moralni hazard, povezan s kreditnimi institucijami iz Unije, s tem da bodo te ustrezno ocenile in internalizirale stroške zavarovanja pred tveganjem napetosti pri financiranju. Če kreditne institucije iz Unije pričakujejo poseg javnih organov v primeru neugodnih tržnih razmer, bi lahko to prispevalo k prevelikemu zanašanju na kratkoročno financiranje v ameriških dolarjih. Z izboljšanimi politikami spremljanja in nadzora bodo lahko pristojni organi bolje razumeli izpostavljenost bančnega sektorja do tveganja financiranja in likvidnostnega tveganja v ameriških dolarjih ter potencialni problem moralnega hazarda.

Z obveznimi načrti financiranja v izrednih razmerah bo mogoče lažje uresničiti cilj internaliziranja tveganj, s katerimi se srečujejo kreditne institucije iz Unije pri financiranju v ameriških dolarjih, ter cilj okrepljene odpornosti kreditnih institucij iz Unije proti napetostim na trgih financiranja v ameriških dolarjih, s tem da se bo zmanjšala nujnost neurejenega odzivanja na motnje na trgih financiranja v ameriških dolarjih. Z makrobonitetnega vidika je pomembno, da je cilj priporočil zmanjšati sistemska tveganja, ki bi bila posledica istočasnega ukrepanja s strani kreditnih institucij iz Unije v primeru tržnih napetosti, in s tem preprečiti neurejeno reševanje struktur financiranja.

Pri vseh priporočilih pričakovane prednosti njihovega izvajanja odtehtajo stroške. Glavno breme je povezano s stroški zaradi uskladitve s priporočili, ki jih imajo nacionalni nadzorni organi pri širšem obveznem spremljanju in poročanju, ter s strožimi nadzornimi zahtevami, ki jih morajo izpolnjevati kreditne institucije iz Unije.

DODATEK

PROSTOVOLJNO ZBIranJE PODATKOV O DOLARSKEM FINANCIRANJU KREDITNIH INSTITUCIJ IZ UNIJE

Informacije, ki jih je zbral Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) v okviru pobude zbiranja podatkov, pri kateri so sodelovali nacionalni nadzorni organi, obsegajo dve podatkovni predlogi in vprašalnik. Prva podatkovna predloga (predloga A) temelji na predlogi Evropskega bančnega organa (EBA) o ocenjevanju likvidnostnega tveganja in vključuje podatke o gotovinskih prilivih in odlivih, zmožnosti nadomestitve in načrtih financiranja, razčlenjeno po zapadlosti. Druga podatkovna predloga (predloga B) se osredotoča na bilančno stanje kreditnih institucij iz Unije, zlasti v zvezi s sredstvi in obveznostmi v ameriških dolarjih, in je bolj prilagojena potrebam ESRB. Sestavljen je bil tudi dodaten vprašalnik, katerega namen je bil pridobiti kvalitativne podatke o odvisnosti kreditnih institucij iz Unije od financiranja v ameriških dolarjih ter zbrati informacije nadzornikov o tej temi.

Vse države članice so bile naprošene, da posredujejo informacije po svojih najboljših močeh z namenom, da bi zajeli vsaj tiste kreditne institucije iz Unije, ki imajo precejšnje pozicije v dolarških obveznostih (tj. vsaj 5 % skupnih obveznosti). Zbiranje podatkov je zajelo kreditne institucije iz 17 držav članic. Bolgarija, Češka, Estonija, Irska, Madžarska, Poljska, Portugalska, Slovenija in Finska so se odločile, da pri zbiranju podatkov ne bodo sodelovale. Informacije so se lahko poročale na ravni posameznih institucij. Alternativno so se lahko agregirale na nacionalni ravni, če je agregat vključeval podatke iz vsaj treh institucij. Zaupni podatki o posameznih kreditnih institucijah iz Unije so bili anonimizirani z združevanjem podatkov, ki se nanašajo na tri ali več institucij.

Podatki iz predloge A, ki so v večini primerov enaki kot podatki, ki so se v okviru ocene EBA o likvidnostnem tveganju že poročali, se nanašajo na pozicije ob koncu decembra 2010. Datum poročanja v predlogi B, kjer so se podatki zbirali samo v obsegu, ki je bil potreben za analizo s strani ESRB, je z nekaterimi izjemami konec junija 2011 (glej tabelo).

Tabela

Predstavitev vzorca, na katerem je temeljilo zbiranje podatkov v predlogi B

Država članica	Število kreditnih institucij iz Unije, zajetih v vzorcu	Delež vzorca v domačem bančnem sektorju	Vrsta poročanja	Referenčno obdobje
BE	2	33 %	Posamično	junij 2011
DE	8	31 %	Posamično	junij 2011
DK	1		Konsolidirano	december 2010
ES	2	22 %	Konsolidirano in podkonsolidirano	december 2010/junij 2011
FR	3	72 %	Konsolidirano	junij 2011
GR	3	63 %	Konsolidirano	marec 2011
IT	2	50 %	Konsolidirano	december 2010
LU	76	95 %	Posamično	junij 2011
LV	14	40 %	Posamično	januar 2011
MT	12	76 %	Konsolidirano	junij 2011
NL	2	58 %	Konsolidirano	december 2010/junij 2011
SE	4	91 %	Konsolidirano	junij 2011
SK	31	98 %	Posamično	junij 2011

Država članica	Število kreditnih institucij iz Unije, zajetih v vzorcu	Delež vzorca v domačem bančnem sektorju	Vrsta poročanja	Referenčno obdobje
UK	3	72 %	Konsolidirano	julij 2011
Skupaj	163	48 %	—	—

Vir: ESRB in lastni izračuni držav članic.

Opombe: Podatki za Belgijo, Nemčijo, Luksemburg, Latvijo in Slovaško so nekonsolidirani in ne vključujejo podatkov iz ameriških podružnic in hčerinskih družb kreditnih institucij iz Unije. Delež kreditnih institucij iz Unije, zajetih v vzorcu, glede na skupna konsolidirana sredstva bančnega sektorja v Uniji je izračunan za obdobje ob koncu leta 2010. Za Malto se delež nanaša na celoten bančni sektor (vključno s kreditnimi institucijami v tuji lasti). Za Nemčijo, Luksemburg in Latvijo se delež nanaša na skupna konsolidirana sredstva rezidenčnih denarnih finančnih institucij v juniju 2011.